

Til Norges Bank

28.02.2020

Tilråding om å utelukke PetroChina Co Ltd fra Statens pensjonsfond utland

Sammendrag

Etikkrådet opprettholder sin tilråding av desember 2016 om å utelukke PetroChina fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet bidrar til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon. Selskapet har vært under observasjon siden mai 2017, men har vist liten vilje til å kommunisere med Etikkrådet. Som følge av dette er sentrale spørsmål knyttet til PetroChinas oppfølging av tidligere korrupsjonsanklager og håndteringen av korrupsjonsrisiko i selskapets operasjoner i utlandet fremdeles uavklarte. Etikkrådet mener også at selskapets manglende bistand til å opplyse saken gir grunn til å stille spørsmål ved PetroChinas reelle vilje til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon.

1 Innledning

I desember 2016 tilrådte Etikkrådet å utelukke selskapet PetroChina Co Ltd. (PetroChina) fra Statens pensjonsfond utland på grunn av risikoen for grov korrupsjon.

Mange toppledere i ulike divisjoner av PetroChina så vel som i datterselskaper var etterforsket for å ha mottatt bestikklser blant annet for å tildele underleverandører olje- og gasskontrakter. I noen av sakene strakte korrupsjonsanklagene seg over en tidsperiode fra 1980 og helt frem til 2014, og det dreide seg om svært store beløp.

I sin vurdering av fremoverskuende risiko la rådet vekt på tre avgjørende elementer. Det første var korrupsjonsrisikoen i de land og sektorer som selskapet opererer i. Rådet viste her bl.a. til at olje- og gassbransjen, hvor store offentlige kontrakter er vanlig, eksponerer selskapet for korrupsjonsrisiko. Det andre var at PetroChina ikke i tilstrekkelig grad har godtgjort at fremtidige regelbrudd vil bli forebygget, oppdaget og håndtert. Rådet viste her til at PetroChina ga lite konkret informasjon om sitt korrupsjonsprogram og om hvordan dette ble gjennomført i virksomheten. Rådet mente at selskapet ikke i tilstrekkelig grad hadde godtgjort at det hadde et antikorrupsjonsprogram som var organisert og gjennomført i tråd med internasjonale standarder. For det tredje la rådet også vekt på at selskapets ledelse i stor grad var den samme ved tidspunktet for tilrådingen som da korrupsjonshandlingene fant sted.

Norges Bank besluttet 5. mai 2017 å sette PetroChina til observasjon ettersom man mente at selskapets tiltak mot korrupsjon ga tilstrekkelig grunn til å observere utviklingen fremover i tid. Rådet har etter dette fulgt med på hvordan selskapet arbeider med utvikling og gjennomføring av sitt program for korrupsjonsbekjempelse. Rådet har også fulgt med på om det har dukket opp påstander om nye tilfeller av korrupsjon. I denne forbindelse nevnes at selskapet kan knyttes til en korrupsjonsetterforskning i Ecuador som offisielt refereres til som «PetroChina-saken». Etter det rådet kjenner til, er denne etterforskningen fremdeles pågående.

2 Etikkrådets arbeid i observasjonsperioden

Rådet avga observasjonsbrev til Norges Bank i 2018. Etikkrådet mente da at risikoen fremdeles var høy for at PetroChina på nytt kunne bli involvert i korrupsjon, og da spesielt i selskapets internasjonale virksomhet, men tilrådte likevel ikke utelukkelse. Bakgrunnen for dette var at selskapet hadde vist vilje til å dele mer informasjon med rådet enn det hadde gjort tidligere, og at det foreløpig hadde gått relativt kort tid siden observasjonen av selskapet ble igangsatt.

Siden observasjonsbrevet ble avgitt, har PetroChina imidlertid ikke besvart de spørsmålene som fremdeles var uavklarte etter observasjonen for 2018. Selskapet har heller ikke svart på nye spørsmål som har oppstått i forbindelse med observasjonen for 2019. Etikkrådet kontaktet PetroChina i mai og juni 2019 for å få svar på uavklarte spørsmål etter observasjonen for 2018, samt nye spørsmål knyttet til den internasjonale delen av selskapets virksomhet. Rådet stilte blant annet spørsmål om PetroChinas vurdering og kartlegging av korrupsjonsrisiko, arbeidsplan og retningslinjer for å forebygge og håndtere korrupsjon, opplæring i antikorrupsjon, selskapets bakgrunnsundersøkelser av tredjeparter, håndtering av varsler, samt oppfølgingen av en pågående korrupsjonsetterforskning i utlandet. Informasjonen om disse spørsmålene er svært begrenset i PetroChinas årsrapporter og på selskapets hjemmeside. Selskapet har ikke svart på Etikkrådets gjentatte henvendelser.

På bakgrunn av den manglende responsen fra selskapets side sendte Etikkrådet et nytt utkast til tilrådning til selskapet høsten 2019. Selskapet har besvart denne henvendelsen i brev av 26. november 2019. I brevet gis det generell informasjon om selskapets anti-korrupsjonsarbeid, men ikke informasjon som besvarte noen av Etikkrådets utestående spørsmål.

3 Etikkrådets vurdering

I Etikkrådets opprinnelige tilrådning av desember 2016 ble det fastslått at det var en uakseptabel risiko for at PetroChina tidligere hadde vært involvert i grov korrupsjon. Rådet har i observasjonsperioden først og fremst vurdert om selskapet har fått på plass etterlevelsessystemer som er egnet til å forhindre at selskapet på nytt skal bli involvert i tilsvarende handlinger.

For at Etikkrådet skal kunne vurdere utviklingen når det gjelder korrupsjonsrisikoen i selskapet, er det nødvendig med en god oversikt over de strukturer, systemer og prosesser et selskap har etablert for å forhindre og avdekke korrupsjon. En slik oversikt forutsetter at selskapet er villig til å dele tilstrekkelig informasjon med rådet.

I observasjonsbrevet for 2018 bekreftet rådet at PetroChina i løpet av året hadde delt mer informasjon enn rådet mottok i løpet av arbeidet med den opprinnelige tilrådingen. Samtidig påpekte rådet at det fremdeles visste lite om hva selskapet i praksis gjorde for å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon i virksomheten. I 2019 har PetroChina ikke besvart Etikkrådets spørsmål som fremdeles var ubesvarte etter observasjonen for 2018, og har heller ikke besvart nye spørsmål knyttet til håndteringen av korrupsjonsrisiko i selskapets operasjoner i utlandet. Som følge av dette er sentrale spørsmål knyttet til PetroChinas oppfølging av tidligere korrupsjonsanklager og håndteringen av korrupsjonsrisiko i selskapets operasjoner i utlandet fremdeles uavklarte. Videre gir selskapets manglende bistand til å opplyse saken grunn til å stille spørsmål ved PetroChinas reelle vilje til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. Med tanke på sektoren og landene som PetroChina opererer i, samt selskapets historikk med omfattende korrupsjon, mener derfor rådet at den informasjon som det har vært mulig å fremskaffe, ikke gir betryggende sikkerhet for at selskapets innsats mot korrupsjon er tilstrekkelig.

Etikkrådet finner at selskapets manglende vilje til å kommunisere med Etikkrådet gjør at formålet med observasjonen ikke kan oppfylles. Selskapets manglende bistand til å opplyse saken har to dimensjoner. For det første er det viktig generelt at et selskap under observasjon er villig til å dele informasjon for at observasjonsordningen skal kunne fungere etter hensikten. For det andre gir det også grunn til å stille spørsmål ved PetroChinas reelle vilje til å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon. Rådet vil i denne forbindelse vise til

stortingsmelding nr. 20 (2008-2009) som fastslår at «manglende informasjon om et selskaps atferd, og ikke minst manglende vilje fra selskapet til å bidra med opplysninger, i seg selv kan bidra til at risikoen for medvirkning til uetisk atferd anses uakseptabelt høy.» På dette grunnlag mener derfor Etikkrådet at det ikke er grunnlag for å fortsette å observere selskapet. Etikkrådet har heller ikke grunnlag for å konstatere at risikoen for at PetroChina på nytt kan bli involvert i grov korrupsjon er redusert. Etikkrådet opprettholder på denne bakgrunn sin tilråkning fra 2016 om å utelukke selskapet fordi det er en uakseptabel risiko for at selskapet bidrar til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon.

4 Tilråkning

Etikkrådet opprettholder sin tilråkning av desember 2016 om å utelukke PetroChina fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet bidrar til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon.

Johan H. Andresen Hans Chr. Bugge
Leder

(Sign.)

Cecilie Hellestveit

(Sign.)

Brit Rugland

(Sign.)

Trude Myklebust

(Sign.)